

Rozhovor s Marekom Ličákom: Nad bankami nestojíme. Riziko si nastavujú sami
24.8.2017; Hospodárske noviny

(24. 8. 2017; Hospodárske noviny, s. 9; Jozef Ryník)

Cieľom centrálnej banky je, aby klientovi po úhrade jeho bežných výdavkov a splátok úverov zostala k dispozícii časť z jeho príjmov, tvrdí pre HN Marek Ličák.

Marek Ličák, šéf odboru politiky obozretnosti v NBS

Prečo ste sa rozhodli regulovať po hypotékach aj spotrebné pôžičky?

Na nadmerné zadlžovanie sa domácností upozorňujeme už od roku 2014, aj keď vtedy to bolo formou odporúčania bankám, ktoré nie je záväzná. Aj naďalej sme svedkami rýchleho zadlžovania vďaka silnej ekonomike, nízkej nezamestnanosti a nízkym úrokovým sadzbám. Samotné zadlžovanie nevnímame ako problém, ale riziko vidíme skôr v nadmernom zadlžovaní, keď si ľudia berú príliš veľké úvery a idú so splátkami až na maximálnu hranicu možností. Preto sme zaviedli pre finančné inštitúcie minimálne štandardy pri poskytovaní úverov.

Čo máte na mysli pod maximálnou hranicou?

Keď si človek zoberie úver, a jeho splátka tvorí 100 percent alebo významnú časť jeho čistých príjmov. Aj takéto prípady sa stávajú. Považujeme za dôležité, aby zadlžené domácnosti mali vytvorené určité "vankúše", ktoré ich budú chrániť v prípade poklesu príjmov, straty zamestnania, nárastu sadzieb alebo poklesu cien nehnuteľností.

Lenže dnes sú naozaj dobré časy a prácu si ľahko nájdete...

My sa však na úverové vzťahy pozeráme z dlhodobého hľadiska. Spotrebné úvery sa berú na osem rokov a hypotéky až na 30 rokov. Dôležité je, aby sa úvery splácali aj v zlých časoch. Preto preferujeme prevenciu, pretože tlaky na nadmerné zadlžovanie sa sú pomerne silné. Súčasná dobrá ekonomická situácia tlačí klientov k preceňovaniu svojich budúcich splátkových síl a ľudia tak nemyslia v dlhodobom horizonte.

Vytvárajú tlaky na klientov aj banky?

Už viackrát sme v správe o finančnej stabilite hovorili, že na finančnom trhu je veľká konkurencia, úrokové sadzby klesajú, bankám klesajú úrokové marže, čo ich tlačí k tomu, aby poskytovali čo najviac nových spotrebiteľských úverov. Takže aj banky, nebankovky aj ich klienti sú náchylní k tomu, aby sa čo najviac požičiavali.

Poskytovanie úverov je však na zodpovednosť bánk. Nejdete im príliš veľa hovoriť do ich schvaľovacích procesov?

My nestojíme nad každým bankárom, keď schvaľuje úver. Banky majú plné právo samy si nastavovať svoje rizikové parametre. My stanovujeme len minimálne štandardy pre celý trh, aby ostal finančný sektor stabilný aj v zlých časoch. Je dobré zobrať si príklad z iných krajín. Nadmerné a nezodpovedné úverovanie domácností pred finančnou krízou v Španielsku či Írsku viedlo nielen k zlyhávaniu bánk a klientov, ale aj ich domácich ekonomík. Návrat z takéhoto pádu býva väčšinou veľmi ťažký pre všetkých.

Banky v minulosti strašili, že najmä podrobnejšie dokladovanie príjmov od ich klientov, napríklad vo forme účtov za elektrinu, plyn či telekomunikačné služby, môže byť problém. Prečo ste vypustili túto požiadavku z opatrenia?

O tejto požiadavke sa len diskutovalo, a to ešte počas prípravy opatrenia o úveroch na bývanie. Bola to len jedna z možností, ako definovať výdavky klientov bánk. Ale upustilo sa od toho, keďže by to mohlo priniesť pomerne veľkú záťaž pre žiadateľov o úver.

Nechceli banky alebo nebankovky ešte iné výnimky?

Diskutovalo sa o tom, že pri nízkych úveroch do päťtisíc eur by sa rezerva nepočítala, ale tam hrozilo reťazenie pôžičiek. Takže sme to zavrhlí. Na druhej strane výnimka z rezervy existuje u klientov, ktorí vykazujú menšiu zadlženosť. Určili sme pravidlo, že ak je suma všetkých dlhov klienta nižšia ako jeho ročný príjem, tak finančná inštitúcia finančnú rezervu požadovať nemusí. Podobný princíp platí aj pri lízingu.

Preferujeme prevenciu, pretože tlaky na nadmerné zadlžovanie sú pomerne silné.